

DE NOORD-BRABANDER,

Staat- en Letterkundig Dagblad.

ABONNEMENTS - PRIJS

Voor de Stad. . / 12.

Franco per post. » 14.

DICEBE VERUM QUID VETAT?

HORATIUS.

ADVERTENTIEN:

15 cents de regel.

Behalve 35 cents regel.

(Verschijnende driemaal in de week: Dingsdag, Donderdag en Zaterdag.)

Is het niet wonderlijk, wanneer men de wijze van sommige menschen nagaat in het voeren van discussiën over eenige zaak? Het schijnt voor hen eene taktiek te zijn om dengene, dien zij bestrijden, niet alleen in hetgeen hij gezegd of geschreven heeft te volgen, maar nog daarenboven in zijn hart te wroeten ten einde daar, zoo mogelijk, zijne gewaarwordingen te verrassen; of, naar mate het belang van het oogpunt, waaronder men de zaak wil beschouwd hebben, dit vordert, hem gewaarwordingen of beweegredenen toe te kennen.

Dit dachten wij toen wij in de *Tijd* van den 12 maart 18, onder de *Ingezonden Stukken* (1) eene kritiek vonden van hetgeen wij in ons nummer van den 28 februarij over de benoeming van den jongen heer Wesselman, als zijnen vader als districts-commissaris toegevoegd, gezegd hadden. Na menigvuldige beschouwingen daaromtrent, eindigt de correspondent, met tegen de *Noord-Brabander* de beschuldiging in te brengen, dat hij den schijn heeft als of hij, even als sommige lieden, die zich als warme kampvechters der katholieke belangen voorgeven, meer door persoonlijke consideratiën, dan door opregten ijver voor de belangen, gelaid wordt.

Wij behoeven hier niet te onderzoeken wie de correspondent onder de *sommige lieden* bedoelt; dit gaat ons niet aan, evenmin willen wij al het trouwloze, verrijzen en onwettelijke van zulk een beschuldiging, zonder eenigen grond, ons ingebragt, doen uitkomen; maar wij willen wij vragen, wat er van eene discussie worden moet; indien men zich niet schaamt zulke wapens te bezigen. Indien wij, bijv. nu eens zeiden, dat de correspondent van de *Tijd* den schijn heeft van iemand te zijn, die sedert lang een hegeerig oog op den post van den heer Wesselman (vader) geworpen heeft, maar door de toevoeging van diens zoon, zijne vooruitzichten eenigzins in gevaar gebragt ziet? Op zoo eene wijze kan men twisten, schelden enz.; maar waar blijft de discussie, waar de loyaliteit, welke het kenmerk is van alle discussie, die het uitkomen der waarheid ten doel moet hebben?

Dit over de wijze van discussieeren van ge-
noemden correspondent.

Over de benoeming van den jongen heer Wesselman willen wij ook niet verder uitwijden.

(1) Het van eenen principe getrouw, spreekt het van zelf, dat ook de redactie van de *Tijd* niet verantwoordelijk stellen voor dat Ingezonden Stuk.

De goedkeuring over die benoeming en over de wijze waarop deszelfs vader steeds zijne betrekking vervulde, was ons van eene zijde geworden, welke in ons oog gezag genoeg had, om er ons mede te vereenigen. Overigens gunnen wij gaarne aan een elk de vrijheid, en de benoeming van den zoon af te keuren en zooveel van de, aan den vader toegekende verdiensten af te dingen als hij goedvindt, of zoo vermeenen te behooren.

Slechts willen wij eenige gezegden van den correspondent, die daar neder geschreven schijnen te zijn, om den *Noord-Brabander* in een verkeerd daglicht te plaatsen en tevens eenige anderen, waarmede wij ons niet vereenigen kunnen eenigzins toelichten.

De correspondent zegt, dat het met welgevallen mededeelen van de benoeming van den jongen heer Wesselman weinig strookt met de zoo menigmaal door ons niet gevegens opzettens de vervulling van ambten en bedieningen in deze provincie door protestanten. Wij zien niet in, waarin die niet-overeenstemming bestaat. Nimmer hebben wij ons tegen de benoeming van protestanten tot ambten en bedieningen in deze provincie verzet; maar wij hebben ons verzet en blijven ons steeds verzetten tegen de in het oog loopende onevenredigheid in het getal en niet minder in het oog loopende partijdigheid in rang en keus. Indien wij zoo onbillijk waren te vorderen, dat niemand dan catholijken benoemd werd, zouden wij, in eenen anderen zin, medeplichtig worden aan de partijdigheid, waartegen wij ons verzetten, en dus alle regt van ons te beklagen verliezen.

Wij misgunnen hun (den protestanten) de meerderheid (in het bekleeden der bedieningen) niet; zegt de correspondent onmiddellijk daarna. Wij voor ons misgunnen hun die wel degelijk, in zoo verre als wij het er voor houden, dat de herstelling der evenredigheid, altijd zoo na mogelijk, alleen in staat is regt en billijkheid te doen zegneren.

Wat nu de correspondent zegt over het gewigt der betrekking van districts-commissaris, willen wij wel beamen, maar dit bewijst niet dat een braaf protestantsch ambtenaar niet even veel, ja welligt meer nut zou kunnen stichten onder eene catholieke bevolking, dan een catholijk zelf. De eerste wordt aangespoord, om den lof van onpartijdigheid en regtschapenheid te verdienen, de tweede wordt maar al te dikwijls terug gehouden door de vrees, van als partij-

dig en wat nog meer en erger is, te boek gesteld te worden; en waar zal men altijd een man vinden die energie genoeg bezit om zich nooit door die vrees te laten overmeesteren? Daarom houden wij het er voor, dat een protestantsch ambtenaar in eene geheel of bijna geheel catholieke plaats, minder kwaad zal of kan doen dan in eene andere, waar de bevolking in het godsdienstige tegen elkander opweegt.

Het gezegde dat twintig ontvangers, controleurs, directeurs en wat dies meer zij, (eene onevenredigheid waarover de *Noord-Brabander* zoo dikwijls geklaagd heeft) den catholijken niet zoo veel kwaad kunnen berokkenen, als één districts-commissaris, is een paradox. Dit alles is betrekkelijk, en hangt af van de gevoelens en handelingen van al die ambtenaren. Het is dus een ideaal, dat wij althans niet gaarne in werkelijkheid zouden gebragt zien, wij zulks niet zou nalaten te algemeen en maar al te billijke ontevredenheid te verwekken.

Het liefstallig de hand bieden van de *Noord-Brabander* aan de regering in het doen van eenen onstaatkundigen en onbillijken stap, waarvan de correspondent ons beschuldigt is een belagchelijke uitval. Die onze beginselen en onze wijze van dezelve te belijden nagaat zal genoegzaam hiervan overtuigd zijn.

Voor dezen behoeven wij nu ook niet onze wijze van denken omtrent de toepassing van art. 190 der grondwet, vooral in onze provincie bloot te leggen. Wat wij tot hertoe steeds daaromtrent hebben in het midden gebragt, pleit genoegzaam ten onzen voordeele en wij durven ons gerustelijk ook op de toekomst beroepen, als zullende men ons steeds als kampvechters aantreffen van de (ware) catholieke belangen en warme verdedigers van regt en billijkheid in het eerbiedigen dier belangen.

AMERIKA.

Eene correspondentie uit Havanna verzekert dat Santa-Anna zich gereed maakte dat eiland te verlaten, om naar Mexico terug te keeren. De ex-president zou het voornemen hebben zich van het bondgenootschap der Vereenigde Staten te verrekken, door Californie aan dezelve af te staan.

RUSLAND.

De dagbladen van St. Petersburg van 25 februarij behelzen de rapporten van den generaal prins Andromeloff, bevelhebber in het zuiden van Daghestan. De generaal-majoor Niesteroff en de luitenant-generaal Freitag hebben in het woud Gheki gelijksoortige openingen gemaakt als in de maand de-
cember 18 door het jaar, in het woud Gotti
maakt waren. De spassische detachementen en

lieden hebben eenige schermutselingen gehad met de Tchetcheniërs, die echter teruggedreven zijn en wier land, een der ongenaakbaarste van den Caucasus, daardoor voor de Russen openstaat. Aan den regtervleugel van de linie van den Caucasus zou de groote en oorlogzuchtige stam der Abadseks, ongeveer honderd duizend zielen sterk, zich aan Rasland onderworpen hebben.

DUITSCHLAND.

In Posen heerschte den 7 dezer maand nog de gewenschte rust. Het schijnt echter dat men nog niet geheel zonder bezorgdheid was over den geest der ingezetenen; want de burgerlijke en militaire autoriteit heeft vermeend, nieuwe maatregelen van voorzorg ter handhaving der orde te moeten nemen. De stadspoorten moeten van des avonds 9 tot des ochtends 6 ure gesloten blijven. De zamenscholingen op openbare markten en op de straten zijn verboden en de patrouilles hebben bevel al de verzamelingen van meer dan drie personen uit een te drijven en op de wederspanningen te vuren. Het verbod van wapens te dragen is algemeen; al die daartegen handelt moet voor eene commissie van onderzoek gebracht worden als medepligtige aan revolutionaire bewegingen.

De duitsche bladen melden tot heden geen nader belangrijk bericht uit Krakau. Bijna al de opstandelingen, die zich overgegeven hebben, zijn in de stand Nicolai opgesloten, alwaar zij waarschijnlijk zullen moeten afwachten, wat de drie beschermende mogendheden over hen bepalen zullen. Men begrijpt ligt in welken toestand die ongelukkigen verkeerden. Bijna allen zijn aan eene bittere smart ten prooi; zij weenen over het vaderland, zegt een correspondent, als een kind dat zijne ouders verloren heeft. Men zegt niet hoe zij behandeld worden, alles doet echter veronderstellen, dat men ze met menschlievendheid behandelt. De brieven, welke de Silesische dagbladen behelzen, zijn vol belangstelling voor hen.

Blijft nu nog overig te weten wat van het overige der opstandelingen geworden is; allen hebben Krakau verlaten, maar men weet niet waarheen zij zich begeven hebben. Er waren er ten minste 4000; slechts 600 zijn gevangenen van Pruisen. Waar zijn de overigen? Eene correspondentie verzekert dat zij in het gebergte van Galicie eene wijkplaats gezocht hebben, alwaar het hun gemakkelijk zal zijn een guerilla's oorlog te voeren met eenig vooruitzicht op goeden uitslag; maar zij zullen toch eenmaal onder het meerder getal moeten bezwijken. Het zou ook geene verwondering moeten baren eerstdaags te vernemen, dat zij in handen der Oostenrijkers gevallen zijn.

Men weet tot heden niets van het tot der hoofden van het voorloopig bestuur. Het dagblad van Silesia heeft wel beweerd dat zij zich onder de gevangenen van Nicolai bevinden, men zou ze daar erkend hebben; doch de latere tijdingen zouden deze bewering niet bevestigd hebben.

Ook weet men nog niet recht wat te Krakau is voorgevallen na de intrede der Oostenrijkers en Russen. De generaal Collin, die de eersten aanvoerde, heeft den 3 maart een rapport aan zijne regering ingezonden dat zeer kort is en waarin hij zich bepaalt te melden dat hij de stad binnengerukt was. Den volgenden dag, 4 maart, heeft die hoofdofficier een tweede rapport ingezonden, waarvan de *Augsb. Zeit.* den nasolgenden hoofdzakelijken inhoud mededeelt.

De opstandelingen vertoefden in den nacht van den 2 op den 3 bij detachementen de stad. Des morgens kwam eene deputatie, met een lid van den senaat aan het hoofd, welke de vastiging eener voorloopige commissie meldde. De generaal Collin antwoordde hun, dat de leden van den senaat voorloopig moesten vergaderen onder het voorzitterschap van den senator Kopf. Toen liet de generaal in allerijl de brug herstellen; dit was nog niet gedaan, toen twee russische stafofficieren kwamen en de tijding brachten dat een aanzienlijk legeredops in aantocht was. Onmiddels was de brug geheel hersteld en de generaal Collin liet onmiddellijk vier compagnieën van het regiment Schmetling, af de militie en twee escadrons ligte ruitery den weg naar de

stad inslaan. Bij hare intrede in de stad werden de troepen onder het vromdegejuich der bevolking ontvangen.

De Russen, die de eerste gekomen waren, hadden op het kasteel en in de voornaamste wacht post gevestigd, slechts in kleine getale. De generaal Collin liet deze posten versterken door zijne infanterie en de militie. Sterke detachementen Russen, onder het bevel der generaals Pasioukin en Troustoff kwamen weldra zich aan de voorhoede aansluiten. Kort daarna had de Oostenrijksche generaal een onderhand met de generaal Rudiger, bevelhebber van het russisch legercorps; daarin werd besloten dat de stad door de gezamenlijke troepen der twee natien zou omsingeld worden en de inwendige dienst beurtelings door haar zou worden waargenomen. Den 4 ontving de generaal Collin nog twee stukken geschut, twee escadrons ligte ruitery en het eerste bataillon van het regiment Roehenegg, hetwelke de militie verving, terwijl deze met de politie belast werd. Bij liet te Podgorze een bataillon infanterie en detachementen ruitery en artillerie. Wadoura werd insgelijks door de Oostenrijkers bezet. Bij de komst der Pruisen zullen eenige veranderingen in de regeling der dienst moeten aangebragt worden.

De tijdingen uit Warschau gaan tot den 3 maart. Een groote schrik heerschte onder de inwoners dezer ongelukkige stad, die dagelijks onder hunne oogen wagens voorby zien rijden beladen met gevangenen, welke men van al de punten van het voormalig koninkrijk Polen aanvoert. Al de gevangenen zijn opgepropt even als de nevengebouwen der citadel.

De *Preuss. Staats-Zeit.* over de moordenarijen der boeren van Tarnow, aan hunne heeren gepleegd; sprekende, en welke zijn voorgedragen als het gevolg eener volks opgewondenheid, zegt dat dezelve door de agenten van Oostenrijk zijn aangehitst en tot prijs van geld en brandewijn bekomen. Deze daadzaak is te gewichtig om het Berlijnsch blad zelven niet te laten spreken. Na eenige woorden over de eerste zamenscholingen gezegd te hebben, voegt de *Staats-Zeit.* er bij, zeggende dat dit verhaal hem door eenen reiziger gedaan is.

Een ambtenaar, ziende dat een eerste voorstel verworpen was, schilderde de dwaasheid der opstandelingen en het misdadige der onderneming onder de levendigste kleuren af; hij wees op de noodlottige gevolgen, welke niet achter konden blijven en vermaande de vergaderde menigte tot gehachtheid aan hare pligten als getrouws onderdanen en tot terugkeer aan de gehoorzaamheid. De moeijelijkheid van den toestand ziende, riep hij al de boeren op de markt te zamen, sprak ze in krachtvolle bewoordingen aan, bragt hun onder het oog hoe misdadig hunne onderneming was en trachtte ze te overreden, dat de adel hen zocht te misleiden in zijn eigen voordeel, hen tevens aansporende om vertrouwen in het gouvernement te stellen en aan hetzelfde geacht te blijven. In dat geval beloofde hij hun bescherming en eene belooning van tien florijnen voor elken opstandeling, dien zij, levend of dood, zouden overleven.

Het volk juichte; men deelde sabels en zeissens uit. In den avond rukte de bezetting naar buiten en loste eenige gewerschoten, hetgeen ten gevolge had, dat de boeren bij kleine bendes de stad afdierden en de anderen hen te gemoet gingen. De opstandelingen, die niet op eenen aanval bedacht waren, werden omsingeld en er had een vreeselijk meerdoodsoel plaats. 80 gekwetsten en 130 doden werden aan het gezag overgeleverd tegen de uitgeloopte belooning. Bezette beloften waren ook op andere plaatsen gedaan. De boeren verheerlijden zich niet meer de gewapende opperhoofden aan te vallen, maar zij vielen den adel in het algemeen aan, zelfs de vrouwen en kinderen der edelen en hunne bedienden, in één woord allen, die den boerenkiet niet droegen. In het stadje Dembice werd alles om het leven gebragt; slechts drie personen konden zich redden; de oude graaf K... werd uit zijn rijtuig gesleurd en omgebracht.

De majoor Baron L..., van zijne twee schoonbroeders vergezeld, onderging hetzelfde lot in de nabijheid van Baghna. Ondat hij zijn uniform niet aanhad, werd de M... werd vermoord; Mevr. de J... door dolksteeken omgebracht en de Cravin de L... op de vreedste wijze mishandeld. De kreits van Tarnow is het tooneel der verraagste gruwelen geweest; men doodde weerlooze menschen, doch steeds toe, dat het hoofd ongeschonden bleef, opdat men ze goed zou kun-

nen herkennen. De huizen waren verlaten. De reiziger, die ons deze bijzonderheden heeft medegedeeld, in die stad aangekomen zijnde, plaatste zich onder de bescherming van den gouverneur, die hem eenen mantel en eene policiekaart van een Oostenrijkschen officier bezorgde, hem in zijn eigen rijtuig naar Bohmed en Guloff voerde en per post naar Pluff liet vertrekken.

De toestand des lands gaat alle denkbeeld te boven. De gewapende boeren kennen geen teugel; zij moorden en plunderen van alle kanten; zij doorzoeken de diligences om te zien of er zich geene edelen in bevinden. Zij hebben vrouwen en kinderen uit het rijtuig doen stappen om ze te mishandelen of te doeden. Te Guloff lagen zoo vele lijken langs den weg dat de slooten van weerszijden met bloed gevuld waren.

ENGLAND

LONDEN 11 maart. De benoeming van den Tuitenant-generaal graaf Dalhart tot den post van gouverneur-generaal van Canada en van de bezittingen van Groot-Brittanje in Noord-Amerika is thans officieel bekend gemaakt.

Na de eerste lezing van de bill over de graanwetten in het Lagerhuis, heeft de Kamer zich eergisteren bezig gehouden met de overige wijzigingen door sir Robert Peel in het tarief voorgesteld. Zij heeft besloten dat de artikelen: zijde en brandewijn op aanstaanden vrijdag zouden behandeld worden. De overige artikelen zijn bijna zonder beraadslaging aangenomen.

De heer Ewart heeft een amendement voorgesteld tot afschaffing der regten op vreemde boeken, hetwelk echter, na eenige aanmerkingen van sir Robert Peel weder ingetrokken werd.

Bij het artikel wol, heeft lord John Russell den wensch geuit, dat het regt van 10 pct. op de kleederen, van wol vervaardigd, na verloop van 3 jaren geheel zou afgeschaft worden even als het regt op de granen. Sir Robert Peel heeft verklaard zich niet te verzetten tegen de afschaffing van dat regt na verloop van 3 jaren, indien de staat der indomsten zulks toeliet, maar dat hij daarom trent geene verbindingen kon aangaan.

Het geheel der onderscheidene wijzigingen in het tarief is als beginsel aangenomen. De heer Miles heeft uit naam der oppositie verklaard, dat hij zich voorbehield de artikelen te bestrijden. Het rapport op aanstaanden vrijdag het rapport aangeleend worden.

Daarna heeft de Kamer onderscheidene subsidies, tot een bedrag van 3,440,000 p. st., voor het leger, de artillerie en het zeewezen aangenomen.

In de zitting van het Hoogerhuis van den 9 maart, heeft graaf Aberdeen gezegd, dat hij het onlangs openbaar gemaakt staatsstuk beschouwde, als het officieel antwoord van het russisch gouvernement op de geruchten, welke gekloopen hebben over de nonne van Minsk. Overigens heeft hij er bijgevoegd, die geruchten mogen waar of ongegrond zijn, het Hoogerhuis moet zich onthouden van tusschen beide te treden.

De engelsche minister kon niet laten op eene parlementaire wijze uitdrukken, hoe weinig achtung hij koestert voor de onhandige logenstraffing, door den heer von Boutenieff in het Reich gebragt.

De *Standard* verzekert dat het gouvernement aan de officieren van het leger te gade, die op wachtgeld zijn, bericht heeft over geworden zich gereed te houden, om, ingeval van nood, weder in eenzelfde dienst te treden.

IRLAND

In de vergadering van de repalegenootschap van maandag 10 hebben een aantal redenaars hogmaats het woord gevoerd tegen het wetsontwerp ter bescherming van personen en eigendommen in Irland, thans bij het Parlement aanhangig.

SPANJE

MADRID 10 maart. De commissie voor de Kamer der Gedeputeerden benoemd, om het ontwerp ontwers te onderzoeken, heeft de volgende gadering geweest om de vraag te onderzoeken, welke middelen zouden zijn, om op eene voortdurende wijze in het onderhoud derzelfde te voorzien. De commissie heeft uitdrukkelijk het punt besproken, dat het ontwerp zal vervangen. De commissie moet overigens vele bijeenkomsten houden van dien aard, alvorens een bepaald besluit over dit teelddoel te nemen.

FRANKRIJK.

PARIS 12 maart. De hertog van Aumale heeft gisteren bchtend ten acht ure Parijs verlaten om zich naar Toulon te begeven, alwaar hij zich naar Afrika wil inschepen. De prins is vergezeld van Z. K. H. den hertog van Saksen-Coburg, zijnen schoonbroeder. Zij worden den 14 te Toulon en den 17 te Algiers verwacht.

Men leest in la Patrie. Heden verzekerde men in de Kamer, dat de oppositie zich voorgenomen heeft, overmorgen, vrijdag, het ministerie te interpellieren over den staat van den poolischen toestand.

De Democratie-pacifique heeft gisteren gezegd, dat een dagblad de poolische zaak aan Rusland verraden heeft voor 80,000 franken. De Presse heeft vermaend in deze lijdning een persoonlijk feit te zien en dreigt heden ochtend de Democratie met een proces van laster, indien zij niet onmiddellijk dit gezegde intrekt of niet bewijst hetgeen zij beweerd heeft.

Op onderscheidene plaatsen worden intekeningen voor de zaak der Polen geopend en met ijver ingevuld.

Wie heeft in deze dagen niet hooren spreken van zeker meisje dat een ongehoord elektriek vermogen bezit. De heer Arago heeft gisteren aan de Academie der Wetenschappen verslag uitgebracht van het onderzoek, door de academische commissie daaromtrent in het werk gesteld.

De commissie, zoo sprak de vermaarde geleerde, heeft al dadelijk verklaard, dat de daad van een door het meisje vastgehouden zijden draad, of door het intermediair van eenig kleedingstuk voor haar zich niet herhaald had. Ook heeft men uit onderscheidene proefnemingen de overtuiging verkregen, dat het meisje het vermogen niet bezit, dat men haar had toegeschreven, van op het gevoel de polen der magneet te onderscheiden.

De commissie zette de opoaming der mistlakte proefnemingen niet verder voort; zij vergeenoegt zich ten slotte te verklaren dat de eenige daadzaak welke zich voor haar bevestigde was de geweldige en snelle bewegingen der stoelen, waarop zij zich nederzette.

Doeh, daar ernstige verdenkingen ontstonden over de wijze waarop die bewegingen plaats hadden, besloot de commissie dat zij dezelve met eene buitengewone aandacht zou nagaan. Zij gaf zoodanig omwegen, te kennen, dat hare nasporingen ten doel hadden te ontdekken, of eenige behendig verborgen middelen aan handen of voeten aangewend, die bewegingen konden veroorzaken. Van dien oogenblik af werd verklaard, dat het meisje hare aantrekkende en afstuwende kracht verloren had en wij berigt zouden ontvangen, zoodra dezelve zou zijn teruggekeerd. Onderscheidene dagen zijn verloop, en de commissie heeft nog geene tijding ontvangen. Niettemin vernemen wij, dat Angelica Cottin nog dagelijks in afzonderlijke gezelschappen gebracht wordt, waar zij hare proefnemingen aan den dag legt.

In die omstandigheden heeft de commissie van oordeel, dat de mededeelingen van Angelica Cottin, aan de Academie medegedeeld als niet ingelopen, moeten beschouwd worden.

Uit de laatste berichten, dat het afzijn van regen, sedert eenigen langen tijd, veel bezorgdheid aan den hertog van Aumale heeft. Al de bronnen der buitenstad zijn droog als in de maand juli. De droogte van den grond verhindert het zaaien van een aantal voortbrengselen, welke gewoonlijk op dit tijdstip van het jaar gezaaid worden. Indien die toestand nog langer duurt, zal het een vreeskamp zijn.

NEDERLAND.

SHERTOGENBOSCH 16 maart.

Gisterop in den namiddag is in de Clarastraat alhier een droevig ongeval gebeurd. Een negenjarig knaapje wilde eenen bloemstammetje het raam zetten; hij schijnt zich te veel voorover begeven en was zijn evenwigt verloren te hebben; waardoor hij op de straat nederstortte, levenloos opgebeurd en in het ouderlijk huis teruggebracht werd.

GORINCHEM 14 maart. Heden middag te 4 ure, vertrok de veerschip, varende van Woudrichem op Gorinchem, van hier. Zeilende langs den kant, en komende op den hoek van den vestingmuur van het Dalemsterventje, geraakte het vaartuig dwars strooms, met dat gelukkig gevolg, dat het in eens door den wind omver sloeg, en alzoo negen menschen hunnen dood in den afgrond vonden. Een militair, zoo men zegt, van de derde regiment, is gered. Onder de overlevenden bevonden zich de twee schippers met name de heer J. M. Hartman, welke twee schippers voor eenigen tijd, met 9 kinderen na-lingen van de rivier van Blijwijk, een jongeling van 12 jaren, een ander jongeling uit Woudrichem, en de hertog van de landerwijzer uit deze stad, benevens nog vier andere militairen.

Men leest in de Staats-Courant van heden:

De Minister van Financien, als, daartoe door Zijne Majesteit gemagtigd, maakt bekend, dat, ofschoon de stukken van 28 stuivers of florijnen met den 22sten dezer maand, volgens Zijner Majesteits besluit van den 2den maart jl. (Staatsblad no. 10) zijn buiten koers gesteld, dezelve echter alsnog op maandag en dinsdag den 23sten en 24sten dezer maand op de kantoren der agenten van de schatkist en op Maandag den 23 dezer maand bij de ontvangers der belastingen ter inwisseling zullen kunnen aangenomen worden, bij de laatsten zoo veel hunne kassen dit toelaten.

Men leest in de Katholijke Nederlandsche Stemmen het volgende:

Navolgenswaardig voorbeeld.

Op den 10 dezer, is door den stads-omroeper te Grave het onderstaande bekend gemaakt:

Er wordt bekend gemaakt, dat al degenen die, gedurende de maanden november en december 1845 en januarij en februaire 1846, Panden van vyftig cents, in de bank van leening te Grave verzet hebben, dezelve panden van af heden, tot en met donderdag den 12 dezer, des morgens van 9 tot 11 en 's namiddags van 2 tot 4 ure, bij overlegging van het bescheffings-briefje, om niet kunnen terug bekomen.

Wie het is, of zijn, aan wiens of wier liefdadigheid de behoeftigen dezer stad, in dezen koudmervellen tijd, eene zoo belangrijke weldaad hebben te danken, is alleen medegedeeld aan den redacteur der Katholijke Nederlandsche Stemmen, in wien men wel het genoegzame vertrouwen heeft willen stellen, om hem te verzoeken van alles wat tot het verwezenlijken dezer schoone daad noodig was te bewerkstelligen.

HEDIKHUIZEN, 11 Maart. Heden had alhier eene, naar den tijd veroorloofde, kerkelijke plechtigheid plaats. De eerste steen aan de alhier nieuw te bouwen Kerk werd gelegd door den eerw. heer G. Neefs, priester der abdij van Berne, en pastoor te Breda, en medegedeeld door viergeestelijken van dezelfde orde.

Reeds vroeg kondigde het gelui der klok en het wapperen der vlaggen den feestelijken dag aan.

Zijn eerw. werd door de harmonie van de Haarsteeg, aan de hout afgehaald, van de sloot door de kerkelijke commissie geoomdimentiseerd en naar de plaats der plechtigheid geleid.

Dee feestdag, is met de meeste stichtelijkheid afgelopen en zal lang in het geheugen der ingezetenen verblijven.

's HAGE 11 maart. Naar men verzekert, is het berigt, dat Z. Exc. de minister van Hall de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal ten diner zoude hebben genoodigd, van grond ootbloot.

Bij Z. Exc. den minister van kolonien heeft gisteren een groot diner plaats gehad, waaraan 21 personen deel namen. (N. R. C.)

LATERE BERIGTEN.

De laatste tijdingen uit Amerika zijn meer geraststellend, zij loopen uit New-York tot den 22 februaire. Het schijnt dat de Senaat besloten heeft, zoolang mogelijk een beslissend votum niet te stellen op de vraag der opzegging van het traactaat van 1827.

Het saksisch gouvernement heeft dezer dagen bevel gegeven, om al de in dat Koninkrijk gevestigde Polen uit hetzelfde te verwijzen. Deze maatregel heeft in de beide Kamers hevige interpellation ten gevolge gehad. In de eenen zoowel als in de andere heeft het ministerie zich vergenoegd te antwoorden, dat men aan dezelve vaneene algemeene strekking gegeven had, om er alle haatelijk karakter aan te onthouden. Men begrijpt ligt, dat deze verklaring niemand tevreden stelde.

Het poolsch comité te Londen heeft aan het engelsch volk een adres gericht, waarin het in krachtige bewoordingen al de grieven van Polen tegen het russisch gouvernement opsomt.

Het antwoord van den heer Guizot op de interpellation, welke hem in vrijdag door den heer Larochelle vernomen zijn gedaan, kwam daarop neder, dat het gouvernement twee pligten jegens de Polen te vervullen had, de eerste van hun geene valsche hoop te geven, of valsche vooruitzichten voor hen te openen; de tweede van aan hunden toestand zoo veel verlichting en troost aan te brengen als met het belang van Frankrijk en het regt der volkeren bestaandbaar was. Dit antwoord wordt door de dagbladen op onderscheidene wijzen beoordeeld. De Siecle, National en Constitutionnel kunnen geene woorden gevoelen vinden, om dit antwoord te laken. Het Journal des Debats zegt dat de heer Guizot geen ander antwoord had kunnen geven. Op

merkelijk is het in allen geval, dat geene enkele stem, zelfs uit de uiterste linkerzijde, zich heeft laten hooren om eene gewapende tusschenkomst voor te stellen.

De russische en oostenriksche generaals hebben te Krakau eene proclamatie uitgevaardigd, waarbij die stad in staat van beleg wordt verklaard, aan de rustige ingezetenen bescherming beloofd wordt en eenige maatregelen van voorzorg voorgeschreven.

Het is te vreezen dat de republiek Krakau bitter zal moeten boeten voor hare poging ten gunste der vrijheid en onafhankelijkheid van Polen. Reeds meldt men dat hare tegenwoordige constitutie afgeschafte en door een militair gouvernement zal vervangen worden.

Een brief, in de Augsb. Zeit. voorkomende zegt dat in Gallicie de moordenarijen door de hoeren op de edelen gepleegd, nog niet opgehouden hebben.

Den 28 februaire, tegen den middag, heeft de grootvorst Constantijn van Rusland, vergezeld van den heer von Boutenieff zich naar het Vaticaan begeven om een bezoek bij den H. Vader af te leggen. De Paus heeft hem met al de aan zijnen rang verschuldigde onderscheiding ontvangen.

Mengelwerk.

De Suprematie der Meizers van Rusland over hunne Kerk.

(Vervolg en Slot van no. 20.)

Keizer Peter was, zoo als bekend is, een waar type van oostersch despotismus, geenen anderen regel, niet alleen voor de woorden en daden, maar ook voor de gedachten en den wil zijner onderdanen kennende dan zijne voorschriften en zijnen hoogten wil; welke uitdrukking thans nog in zwang is in de officieele taal der russische overheden. Met dien aangeboren aard van erfelijke autocratie, zag hij evenwel de mogelijkheid in van eenigen wederstand, en bragt zijne instellingen in zoodanig verband, dat zij reeds voorshands voor alle wederstreving gewaarborgd waren. Naar dat beginsel droeg hij zorg eene bestierende synode in te stellen en zoo groot wat zijn afkeer voor het patriarchaat, dat hij vernietigd had, dat hij er zelfs geen spoor van wilde laten overblijven in het voorschrift van vergadering. Behendig berekend der eventuele krachten, welke hij aan dat zoogenaamd collectief patriarchaat moest afnemen of laten behouden, doorzag hij zeer wel, dat eene hoofdeloos vergadering, tegelijk van een hoofd en een orgaan beroofd, nooit eenigen tegenstand aan zijnen wil zou kunnen bieden en zij van zelve in de diepste slavernij zou vervallen.

Het ligt in de raadsbesluiten der goddelijke regtvaardigheid opgesloten, dat alle genootschap, hetwelk gehoorzaamheid aan het wettig gezag weigert, vroeg of laat vervalt onder de magt van een zoo veel te harder gezag, als het den grondslag des regts missende, zich slechts handhaaft door eene min of meer openlijke, min of meer streng onderdrukking. Geen enkel godsdienstig genootschap, wederspanning aan het pauselijk gezag heeft dit onvermijdelijk gevolg van den opstand kunnen ontsnappen, omdat het op de wetten der natuur gegrond is. De patriarchen van het Oosten worden door den sultan en zijne viziers met voeten getreden na het juk der zwakke en wreede monarchen van Byzantie getorcht te hebben. Hetzelfde juk moede bewegen zich al de protestantsche secten onder onze oogen, om zich te bevrijden van de slavernij, die naar heden voorkomt wat zij inderdaad is en altijd was het schandelijkst misbruik van de magt des menschen op zijnen natuurgenoot, en de verregaande schending van de verstandelijke en zedelijke vrijheid, welke God aan zijn edelst scepseel geschonken heeft. Het is, echter zichtbaar, dat deze hopeloze poging geene duurzame uitkomst hebben kan, dan onder de voorwaarde, van opregtelijk terug te keeren tot de vorige en levensmakende onderwerping aan het apostolisch gezag, dat alleen bekleed is met de magt om op eene onbetwistbare wijze de waarheid te leeren, want hinnen vrijheid, van het tijdelijk oppergezag, de eenige band die naar tot heden in den staat van genootschap heeft kunnen handhaven, zou het teeken zijn van hare afscheiding, dat is te zeggen van haren dood.

Peter I was te doordringend waarsman om die wet der maatschappelijke natuur niet te kennen, hij zag dat zijne synode, zonder middenpunt van gezag, en zonder zijne zou dan eene verzameling van bewegelooze saderen,

ten zij zijne geduchte hand aan dezelve de beweging gaf, welke hij goedvond er aan te geven. Bij het afzijn van eenen kerkelijken voorzitter, stelde hij aan haar hoofd eenen burgerlijken ambtenaar door hem gekozen, waaraan hij den nederigen titel gaf van *ober-procurator*, dat is procurator-generaal; doch die, onder den invloed van het keizerlijk cabinet, de eerste en voornaamste bewegende oorzaak werd der synodale werkzaamheden.

Wat bleef er, in dien toestand, over van het patriarchaal gezag, dat hij beloofd had in zijne synode te zullen behouden? Het ging natuurlijk wijze langs de handen van den procurator-generaal in de zijne over, en dit was zijne eigenlijke bedoeling; doch die bedoeling was, althans oppervlaktig, dekt en die bedekking zelve getuigt hoe weinig hij de overweldiging durfde erkennen van het patriarchaat en van het beheer der russische Kerk, zoo in strijd met de leer der Kerk, en zoo geheel tegenvergesteld met de denkbeelden, welke de geestelijkheid nog koesterde omtrent den waren aard van het beheer eener Kerk, volgens de oorspronkelijke instellingen der apostolijke tijden.

Indien Peter zijne hollando-calvinistische inspraken had durven involgen, zou hij waarschijnlijk het stelsel van afschaffing door *uisterving*, dat hij voor de vernietiging van het patriarchaat had te haat genomen, over het gansche episcopaat uitgestrekt hebben; en indien zijne loopbaan, door het misbruik van sterken drank ondermijnd, van langeren duur ware geweest, zou het hem wellicht gelukt zijn de bisschoppelijke hiërarchie insgelijks te hervormen, in afwachting dat hij het oorbaar vond langzamerhand de geloofsleer te veranderen, en haar te doen vervangen door de leerstellige uitspraken der zogenaamde Dortsche synode. Hetgeen doet veronderstellen dat dit zijn doel was, is dat hij, ofschoon de *waardigheden* der bisschoppelijke hiërarchie onaangetoetend latende, zorg droeg, om, zoodra zijne synode vastgesteld was, aan die hiërarchie alle geestelijk of bestierend *regisgebied* te ontnemen. Tot dien tijd bestond de russische Kerk, op het voorbeeld der oostersche en zelfs der algemeene Kerk, uit Hoofdkerken die eenen werkelijke suprematie uitoefenden op de aartsbisschoppelijke zetels en deze op de bisschoppelijke zetels. Deze suprematie der hoogere zetels op de lagere was als de hand, welke al de Kerken onafscheidbaar vereenigde. Peter bevoegde zelfs, en daar alles wat zich onder eenen aangegeschakelden, dat is *organiek* vorm voerde, hem, tegelijk wantrouwen en afkeer inboezemde was hem niets dringender dan de hiërarchische instelling zijner Kerk te vernietigen, door in de handen zijner synode, dat is: in de zijne te stellen, alle leerstellend gezag des geloofs, alle wetgeving *kerkelyk*, de lucht en vooral alle bevordering tot kerkelijke waardigheden van allen rang. Daardoor scheen hij de voorschriften der oude kerkwetten na te lezen, die niet veroorloofden den herderstaf uit handen van den soeverein te ontvangen; maar inderdaad behield zij zich de benoeming tot alle kerkelijke waardigheden in zijn tijd voor, door dezelve te laten gaan langs de eenvoudige formaliteit der synodale voordragt. Maar ook deze voorzorg bewijst, dat hij zich zeiven niet als den patriarch zijner Kerk durfde beschouwen; want de patriarchen hadden de metropoliëten, aartsbisschoppen en bisschoppen aangesteld, met volkomene afhankelijkheid en zonder de medewerking van eenige nederigste synode; en wanneer zij al, bij enkele zeldzame gebeurtenissen, eenige hun onderhoorige prelaten raadpleegden, was zulks geheel uit eigen beweging en zonder verplicht te zijn zich van de toestemming des zcaars te vergewissen.

Door aldus de kerkhoofden van minderen rang te bevrijden van het regisgebied hunner ambtsheerders van hooger rang, won de keizerlijke suprematie een onafzienbaar veld. Vooreerst had zij den band der oude hiërarchie, welke zij gevaarlijk achtte voor haar alvermogen, verbroken. De bisschoppen hadden geene officieele betrekkingen meer tot elkander en konden daer niet langer hebben. Alles, tot de kleinste bijzonderheden van het kerkelyk beheer toe, was onmiddellijk en eeniglijk afhankelijk van het synodaal gezag, hetwelk zelf in handen des Keizers was. Ten anderen, werden de kerkelijke waardigheden op eene zoo in de geschiedenis der Kerk ongehoorde wijze herroepelijk gemaakt, dat zij niet meer aan de zcaars maar aan de persoon verbonden waren; zooda...
...dus dikwijls den plaats gebad en nog...

Rusland plaats heeft, de Keizer van eenen Bisschop een aartsbisschop of zelfs een metropoliëet maakt, indien hij het goedvindt en zonder hem eenen zetel aan te wijzen van hooger rang, liet zij door deszelfs ligging of door het getal der tot denzelfden behoorende parochien. Hij neemt slechts de niets beteekenende voorzorg om zich den persoon, dien hij aldus wil begunstigen, door de synode te doen voordragen. En het is altijd de procurator-generaal die de ontwerper dier voordragten is. Heden zelfs, is een der voornaamste leden der synode de patriarch Jonas, die geenen zetel bekleedt en slechts aan de gunst des Keizers die waardigheid, met de daaraan verbondene inkomsten en kerkelijke en ridderlijke versierselen verschuldigd is. (1)

Door al deze middelen is de russische synode, zoo als wij gezegd hebben, een der werktuigen geworden van het beheer des keizerrijks. De wil des keizers wordt vooruit aan de leden der slaafsche vergaderingen bekend gemaakt, daarna door de vergadering overwogen in tegenwoordigheid van den procurator-generaal en door dezen, onder den vorm van *doklac* aan de keizerlijke bekrachtiging onderworpen. Deze vormen van handeling leveren nog het klaarblijkelijkst bewijs op van de zorg, welke de oprichter der synodale instelling nam en zijne opvolgers nog nemen, om den schijn te vermijden eener ineenmelting der beide magten, en van de overweldiging van het geestelijk gezag in huppe slaten. De geestelijkheid treedt gaarne in die fictie, welke niemand meer misleidt, omdat zij behagen vindt, daarin nog een spoor te vinden van hare voormalige onafhankelijkheid; zij onderwerpt er zich zelfs aan met al den ijver welke de eerezucht ingeeft en het verlangen van al hare leden om de welwillende aandacht van haren meester op zich te vestigen, wijl van hem hun tegenwoordig en toekomstig lot afhangt.

Wij hebben het tafereel geschetst eener instelling, welke geheel een wonder van list daartelt, waartoe haar ontwerper niet had verplicht geweest over te gaan, indien het hem niet ter harte ware gegaan zijne aanneming, om in zijne despotieke hand den keizerlijken scepter en den herderstaf te gelijk te houden, onder den dichten staaijer te verbergen. En waarom achtte hij die gebeurtenis noodzakelijk? Omdat het hem niet onbekend was, dat men meer in strijd kon zijn met de voorschriften der eerste kerkvergaderingen, de eenige welke de russische Kerk erkent en eerbiedigt, dan de suprematie der zcaars op de Kerk, en het misbruikend gezag dat zij zich soms aanmatigden in de keus der bisschoppen en de omschrijving hunner kerspellen.

Het zou voorzeker moeilijk zijn een vollediger en met meer list bedacht stelsel van afhankelijkheid eener Kerk aan het tijdelijk gezag uitte denken, zonder dat dit laatste ooit de uitbreiding, welke het in de 16e eeuw aan de keizerlijke magt gegeven heeft, aan den klaren dag heeft willen brengen. De verheeling dezer daadzaak, welke ten tijde van Peter, eenigen invloed heeft kunnen hebben op zijne geestelijkheid, die henzelf door hare diepe enkoude (2) als gewone buitensporigheden vervalten was, mist thans alle doel op de hoogere standen der russische bevolking. Men heeft zich langzamerhand gewend den monarch te beschouwen als het hoofd en den beheerder der Kerk; maar bij niemand komt het op, hem als haren patriarch te beschouwen en slechts weinige zouden erkennen, dat in hem eenige geestelijke

(1) In Rusland behouden de bisschoppen, aartsbisschoppen en metropoliëten, die uit de kloosters genomen worden, het gewoon gewaad der oostersche monniken, met de barret, vierdekt met eener puerlen sluijer, die over de schouders nederhangt. In dit opzigt zijn de aartsbisschoppen niet van de bisschoppen onderscheiden; de metropoliëten alleen dragen den witten sluijer en op het voorst der barret een stamant kruis, dat hun door den Keizer wordt toegezonden. Wat de versierselen betreft der ordes van het keizerrijk, deze worden hun toegewezen volgens den graad, welchen het prelaatschap in de burgerlijke en militaire rangen bekleedt en het is naar die versierselen, dat de russische geestelijkheid het meest streeft. De leden der bisschoppelijke orde onderscheiden zich anders dan het grootkruis, met deszelfs sterren en linten.

(2) Van deze beoordeeling moet uitgesonderd worden Theophanus Cerkoff, aartsbisschop van Novgorod, kerkelyk raad van Peter I, op die men groot deel nam van de instelling der heilige synode. Deze prelat had te Rome getuigd, alwaar men verzekert dat hij de catholijke godsdienst bekeerde. In Rusland teruggekeerd, gaf hij een blijk van zijnen afkeer van de roomsche Kerk door de afwijzing van eene theologische verhandeling uit te geven welke nog, vooral in de anti-poomsche controversen, gebruikt wordt tot het onderwijzen der jeugd, die zich tot den geestelijken stand voorbereiden in de weinige seminarieën, welke men nog in Rusland vindt.

magt aanwezig is. Het bevel der synode, betrekkelijk den afval der vereenigde grieksche bisschoppen zegt uitdrukkelijk. Dat de plegtige belijdenis, thans in hunne synodale acte uitgedrukt en krachtens welke de Heer God en onze Zaligmaker Jesus Christus alleen en waarlijk het Hoofd is der eenige en ware Kerk niets meer te vorderen overlaat van de vereenigde-grieksche Kerk tot de ware en zakelijke eenheid des geloofs, en dat om die reden er niets overblijft dat zich verzet tegen de hiërarchische vereeniging.

Het is dus eene erkende zaak, een door het kerkelyk oppergezag in Rusland, leerstellig omschreven feit dat de eenige en ware Kerk geen hoofd op aarde heeft; en dit punt is klaarblijkelijk ontleend aan de protestantsche theorien; doch deze leer lost nog geenszins de vraag op, of dat onzichtbaar opperhoofd zich geen zichtbaren plaatsbekleeder heeft gekozen, om hem te vertegenwoordigen aan het hoofd der algemeene christelijke maatschappij, welke men de Kerk noemt. Maar uitsluitend als zij is, wedspreekt zij duidelijk het beginsel der keizerlijke suprematie; en men zou moeite hebben te begrijpen, dat de procurator-generaal der synode, die het opperbestuur zijner kerkelijken heeft en voor den inhoud harer stellingen verantwoordelijk is, heeft kunnen gedoogen dat men een beginsel uitlee, zoo onmiddellijk in strijd met het geestelijk alvermogen van zijnen meester, indien men niet wist, dat deze zich vergenoegt met de onbegrensde uitoefening van zijn regisgebied, zonder zich te bekommeren hetzelfde te regivaardigen of er den aard van omschrijven. Hetgeen duidelijk volgt uit deze, voor het minst genomen, zeer dubbelzinnige stelling der zcaars tegenover hunne Kerk slaaft hetgeen wij wilden bewijzen; namelijk dat niets meer tegen de rede aandruischt aan de vergelijking, welke sommigen hebben vermeend te mogen daarsstellen tusschen het catholijk opperherderschap, dat in alle landen der aarde erkend wordt, en het voorgewend oppergezag van eenen vorst, die voor hetzelfde niet eens in zijn eigen land durft uitkomen.

Advertentien.

* * EIKEN- en BEUKENMEESTERS als ook EIKEN-PLANTSOEN te koop bij **SONKERGOUW** in de drie Zwaanjes te **Kugth**

* * Op **Vrijdag den 20 Maart** aanstaande des namiddags ten 3 ure zal er op de **Sin alle Haven**, nabij de **Plein**, verkocht worden

300 à 400

beste Masten Sparren

* * De **HOOFD ADMINISTRATEUR** van het 1e Regiment Lanciers, **de Bataillon te 's Bosch**, is van voornemen op **Dingsdag den 24 dezer maand**: des middags ten **waalf ure**, ten bureele van den Kapitein Kwartiermeester, in de Orthestraat, onder nader approbatie, Aantebesteden de **LEVERANCIE** van de benodigde **Weiden**, voor de **PAARDEN** van genoemd Regiment gedurende het weidensaisoen voor het jaar 1846; noodigt mitsdien alle gegadigden, zich **vóór of uiterlijk op genoemden dag en uur**, te adresseren, bij besloten biljetten, welke moeten worden gestoken in eene gesloten bus, tot welke einde gepaast is het bierse voornemen, alwaar tevens de voorwaarden ter lezing liggen. De biljetten van inschrijving moeten zijn geschreven op gezegd papier, de prijs per Paard en per dag, in cijfers en letters voluit geschreven, aanwijzen, en voorts door twee goede borgen mede onderteekend zijn. **'s Bosch den 14 Maart 1846**

De Hoofd Administratie genoemd.

op last van

De Kapitein Kwartiermeester.

V. D. BEEK.

Graanmarkt

van **HERTAGEN BOSCH**

Vrijdag en Zaterdag 13 en 14 Maart

ROGGE: / 7.25 / 7.85 / 8.40

BOEKWIT: / 7.65 / 8.00 / 8.10

HAYER: / 7.00 / 7.30

GOED HAYER: / 7.00

Beurs van Amsterdam

Zaterdag 14 Maart ten vier ure

W. 2 1/2 p. 60 1/2 Nieuwe Cert. 102 1/2

Dito Cert. 101 1/2 Randam. 184 1/2 Arnhem 180 p. 119 1/2

Spaan. 101 1/2 36 1/2 Dts Bond 3 1/2 1/2

10 Lond. 4 p. 5 1/2 Oude Rente 7 1/2

Ter Drukkerij van **ALPH. A. DE ROOY** te **Amst.**